

TILLAART (VAN DEN) (Jozef), Missionaris, Witte Pater (Veghel, 21.2.1881 - Albertstad, 20.7.1948). Zoon van Mattheus en van Vissers, Johanna.

Na twee jaren filosofische studie op het seminarie van de Witte Paters te Bokstel (Nederland), begeeft J. Van den Tillaart zich naar het noviciaat te Maison-Carrée (Algiers), maakt aldaar zijn proefjaar door (1902-1903) en wordt priester gewijd te Karthago (29 juni 1906). Een maand later (4 augustus) gaat hij sloop te Marseille, met drie Hollandse metgezellen en komt na een voorspoedige reis, op 21 oktober, te Boudewijnstad aan, in het vikariaat Opper-Kongo. Enige dagen later zet hij de reis voort naar Lukulu H. Hart, waar hij op 25 november aankomt. Lukulu was de missie onder de Baluba in 1900 door P. Termeer gesticht.

Gedurende meer dan twee jaar zal P. Van den Tillaart moedig zijn man staan naast zijn medebroeders. Een maand na zijn aankomst worden de eerste katechumenen van de missie (11 mannen en 8 vrouwen) gedoopt. Ze waren de vrucht van zes jaar onverpoosd ijveren!

In het jaar 1909 ging P. Van den Tillaart over naar Boudewijnstad. Een lang relaas van zijn hand beschrijft de missie aldaar. Een heel andere werkzaamheid dan te Lukulu. Boudewijnstad telt in die tijd 4 000 gedoopten en 17 000 katechumenen. Het centrum van de missie is omringd van 25 dorpen; regelmatig bedient P. Van den Tillaart met zijn medebroeders acht schoolkapellen en de bijpost van Sint Lodewijk-Mrumbi (bij M. Joubert). Doch in volle werking breekt eensklaps de oorlog 1914-1918 uit en remt wel enigszins de schone vooruitgang van het missiewerk. Met andere konfraters werd P. Van den Tillaart aangeduid om als aalmoezenier de Belgische troepen te volgen. Hij kwijt zich prachtig van zijn plicht, valt in een hinderlaag met zijn soldaten, maar komt er behouden uit. Schone distincties vallen hem te beurt, zijn naam komt voor op de legerorde van het Belgisch koloniaal leger in Duits Oost-Afrika met volgende vermelding: „A fait preuve d'un dévouement constant au cours de la campagne, s'est fait remarquer par son mépris du danger au combat de Saisi et s'est particulièrement distingué au combat d'Usoke, au cours duquel, malgré un bombardement intense et une vive fusillade, il se prodigua au transport des blessés». Op zekere dag, door zijn kalm optreden en zijn overtuigend woord redt hij van een zekere dood een compagnie zwarte soldaten die aan hun officieren niet meer gehoorzaamden. Hij volgt zijn soldaten op al hun marschen tot aan de Indische Oceaan en wint de genegenheid van militairen en dragers door zijn priesterlijke toewijding.

In 1917 wordt P. Van den Tillaart gedemobiliseerd en benoemd te Katana (1917-1919) en later te Nyangezi (1919-1923), in de mooie Kivustreek. In 1923 keert hij naar Holland terug om een jaartje uit te rusten. Met Mgr Huys, die onlangs in België de bisschopszalving ontvangen had, gaat hij weer op 2 oktober 1924 te Marseille sloop. In Kongo aangekomen wordt hij terug naar Kivu gestuurd en is bedrijvig in de missies te Ngweshe en te Nyangezi (1924-1929). In de volgende jaren vinden wij hem te Mpala, Kamisuku en Sola.

Einde juni 1948 is hij op tournee bij Lukenge, op de boorden van de Lualaba. Daar valt hij zwaar ziek en laat de Paters van Sola verwittigen, die hem naar de missie terughalen. Dokter Fonsny bij de zieke ontboden ontdekt een verstopping in de darmen en laat hem overbrengen naar het hospitaal te Albertstad. Te laat echter: hevige pijnen over heel het lichaam kenmerken zijn laatste dagen. Op zijn verzoek worden hem de laatste H. Sakramenten toegediend. Hij stierf op 20 juli, om 9 uur des avonds. Zijn stoffelijk overschot werd door de soldaten van de Kongolese Weermacht ten grave gedragen.

Men heeft ooit wel een verwijt aan P. Tila (zo luidde zijn Kongolese naam) gemaakt, na-

melijk dat hij te goed was voor zijn Zwartten. Maar is dat wel een blaam? Een voorvalletje, onbeduidend in zichzelf, schetst voortreffelijk heel de mens in zijn nederigheid, zijn ijver, zijn moed. Bij gelegenheid van een openlucht-meting ten voordele der missiën in Veghel, zijn geboorteplaats, stond hij onder de bewonderende ogen van familie en talloze vrienden met een hele rits decoraties op zijn borst. Een konfrater had veel moeite gehad om hem daartoe over te halen. „Waarom al die dingen op je borst?" had hij toen gevraagd. „Kerel, je hebt ze toch verdiend, toen je tijdens de oorlog in Midden-Afrika aalmoezenier waart van de troepen." „Dat zou toch iedereen gedaan hebben, als ge zielen kunt redden!", was zijn eenvoudig, diepgemeend antwoord.

In de Hollandse Annalen der Witte Paters (Bokstel) verschenen talrijke, lezenswaardige bijdragen van zijn hand.

[W.R.] 9 januari 1957.
P.M. Vanneste (†)

Archief Witte Paters van Afrika.